ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Факультет романо-германської філології
Кафедра теорії та практики перекладу

Силабус навчальної дисципліни

ПЕРЕКЛАД ЯК ПРОФЕСІЯ

2-й курс, 3-й семестр

Рівень вищої освіти:	Другий (магістерський)
Галузь знань:	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність:	В11 Філологія
Спеціалізація:	В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Освітньо-професійна програма:	Переклад з англійської мови та другої іноземної українською (магістерський рівень)
Статус дисципліни	**ОБОВ'ЯЗКОВА**
Обсяг:	4 кредити ЄКТС, 120 годин: очна форма: лекції 20 годин, практичні заняття 20 годин, самостійна робота 80 годин; заочна форма: лекції 8 годин, практичні заняття 4 години, самостійна робота 108 годин
Мова викладання:	Українська, англійська
День, час, місце:	Відповідно до розкладу
Викладачі, контактна інформація, адреса корпусу університету, консультації.	Олена МАТУЗКОВА, д. філол. н., професор, професор кафедри теорії та практики перекладу; Ольга ГРИНЬКО, к. філол. н., доцент, завідувач кафедри теорії та практики перекладу; translation.department@onu.edu.ua бульвар Французький, 24/26, Консультації проводяться за затвердженим графіком https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/rgf/dystsypliny
Опис дисципліни:	Курс розглядає професійну компетенцію письмового та усного перекладача, soft skills і перекладацьку етику, організаційно-правові форми перекладацької діяльності, роботу з CAT-інструментами, машинним перекладом і штучним інтелектом, а також основи локалізації та аудіовізуального перекладу.
КЛЮЧОВІ ПРАВИЛА ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ:	БЕЗПЕКА: у разі повітряної тривоги заняття зупиняється – ви спускаєтеся в укриття, а під час онлайн-занять – переходите до найближчого безпечного місця. 1. Відвідуйте заняття; кожне пропущене заняття відпрацюйте в години консультацій до завершення змістового модуля, інакше за тему – 0 балів. 2. Бали набираються протягом семестру: поточна робота за змістовими модулями 1 і 2 – по 15 балів, за змістовим модулем 3 – 30 балів, і 3 контрольні роботи (10, 10 і 20 балів). Залік складають здобувачі, які не набрали 60 балів протягом семестру, або ті, хто бажає підвищити оцінку. 3. Використовуйте ШІ лише там, де це прямо передбачено завданням, і зазначайте, який інструмент використано. 4. Телефони, ноутбуки та планшети на занятті використовуйте лише для навчальних завдань та отримання сповіщень про повітряну тривогу. 5. Плагіат, списування та подання результатів ШІ як власних є порушенням академічної доброчесності, яке тягне за собою наслідки різного ступеня серйозності, аж до відрахування. 6. Регулярно перевіряйте оголошення та, за необхідністю, ставте питання в чаті дисципліни та в Google Classroom.

Мета навчальної дисципліни:	формування загальних, спеціальних (фахових) та професійних компетентностей у галузі перекладу, поглиблення теоретичної бази щодо професійної компетенції перекладача та вироблення навичок і цінностей професійного спілкування, зокрема відповідального й усвідомленого використання цифрових технологій і засобів штучного інтелекту в перекладацькій діяльності, а також формування базових знань і вмінь організації власної перекладацької практики як бізнесу.
Очікувані результати навчання:	**Знати:** основні функції сучасного перекладу та базові складники професійної компетенції письмового й усного перекладача; принципи роботи в середовищі CAT-tools, особливості попереднього машинного перекладу та постредагування; можливості та обмеження інструментів штучного інтелекту в укладанні глосаріїв, перекладі та редагуванні текстів; принципи перекладацької етики в цифрову епоху та вимоги до відповідального використання цифрових технологій у перекладацькій діяльності; теоретичні засади локалізації та аудіовізуального перекладу (субтитрування, дублювання, войс-овер); організаційно-правові форми перекладацької діяльності (ФОП), особливості роботи з бюро перекладів та організації перекладацьких заходів. **Вміти:** виконувати власні та колективні перекладацькі проєкти за допомогою інструментів CAT; здійснювати постредагування машинного перекладу з урахуванням вимог до якості цільового тексту; відповідально й усвідомлено використовувати інструменти штучного інтелекту для укладання глосаріїв, перекладу і редагування текстів, аналізувати кейси, пов’язані з етичними викликами такого використання; виконувати основні завдання локалізації та аудіовізуального перекладу, зокрема субтитрування, дублювання і войс-овер; розробляти бізнес-план перекладацько-викладацької діяльності, орієнтований на вихід на бажаний рівень доходу. **Бути здатним:** будувати і втілювати стратегію власного професійного розвитку як письмового та усного перекладача; ефективно взаємодіяти із замовниками, бюро перекладів та колегами в команді перекладацького проєкту; дотримуватися принципів перекладацької етики та академічної доброчесності під час використання цифрових технологій і засобів штучного інтелекту.
Зміст навчальної дисципліни:	**ЗМ 1. Формування та удосконалення складових професійної компетенції** Т1. Translation and Interpreting: сучасні міфи, функції та кар’єрні можливості у XXI столітті. Т2. Компетенції та цінності перекладача і усного перекладача. Т3. Hard skills versus soft skills. Емоційний інтелект. Т4. Письмовий і усний перекладачі як професії майбутнього: середовище праці та професійні виклики. Т5. Переклад як бізнес: організаційно-правові форми діяльності перекладача (ФОП), робота з бюро перекладів, організація перекладацьких заходів. **ЗМ 2. Інструменти CAT та ШІ** Т6. Робота з середовищем для перекладу CAT-tools. Т7. Попередній переклад у програмах CAT-tools і особливості машинного перекладу. Т8. Постредагування машинного перекладу як інструмент підвищення ефективності. Т9. ШІ в роботі сучасного перекладача: глосарії, переклад, редагування. Т10. Перекладацька етика в цифрову епоху: відповідальне та усвідомлене використання цифрових технологій у перекладацькій діяльності. **ЗМ 3. Локалізація та аудіовізуальний переклад як новітні напрями перекладацької діяльності** Т11. Поняття локалізації та інтернаціоналізації. Т12. Локалізація комп’ютерних ігор та ігор для консолей: основні структурні елементи та технічні вимоги. Т13. Локалізація веб-сайтів: основні структурні елементи та проблеми зміни культурного коду. Т14. Локалізація рекламних текстів: загальні стратегії та техніки. Т15. Аудіовізуальний переклад: загальні положення, компоненти та останні тенденції.

	Т16. Субтитрування як складова аудіовізуального перекладу. Типи субтитрів та особливості технічного оформлення. Т17. Дублювання та войс-овер як складові аудіовізуального перекладу. Основні перекладацькі проблеми та шляхи їхнього вирішення.
Методи навчання:	Лекція, пояснення, бесіда, дискусія, обговорення найскладніших і суперечливих питань перекладацької професії; ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), демонстрація автентичних текстів, кейсів, зразків локалізованого контенту; виконання власних і колективних перекладацьких проєктів у середовищі CAT; попередній машинний переклад і постредагування; укладання глосаріїв, переклад і редагування текстів за допомогою інструментів штучного інтелекту; розв'язання кейсів, пов'язаних із перекладацькою етикою в цифрову епоху; аналіз організаційно-правових форм перекладацької діяльності та розробка бізнес-плану; локалізація комп'ютерних ігор, веб-сайтів і рекламних текстів; субтитрування, дублювання і войс-овер; робота з основною і додатковою літературою.
Рекомендована література:	**Основна** 1. Амеліна С., Тарасенко Р., Шень Л. Етичні аспекти використання інструментів штучного інтелекту в перекладі. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. 2026. Вип. 2. С. 14–23. DOI: https://doi.org/10.31499/2307-4906.2.2026.362600 2. Енциклопедія перекладознавства. Т. 1 / ред. Л. М. Черноватий, О. А. Калиниченко. Вінниця : Нова Книга, 2020. 552 с. 3. Корольова Т. М., Жмаєва Н. С., Колчаг Ю. І. Постредагування при машинному перекладі. Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. 2020. № 30. С. 102–119. URL: https://www.lingstud.od.ua/archive/2020/30/7.pdf 4. Díaz Cintas J., Remael A. Subtitling: Concepts and Practices. 2nd ed. London ; New York : Routledge, 2021. 5. Translation and Localization: A Guide for Technical and Professional Communicators / ed. by B. Maylath, K. St. Amant. New York ; London : Routledge, 2019. 274 p. **Додаткова** 6. Коваль Т. І. Інформаційні технології в перекладі. Київ : КНЛУ, 2010. 261 с. 7. Радчук В. Д. Функції перекладу. Всесвіт. 2006. № 11–12. С. 149–159. URL: http://vsesvit-journal.com 8. Bowker L. Computer-Aided Translation Technology: A Practical Introduction. Ottawa : University of Ottawa Press, 2002. 185 p. 9. Hubscher-Davidson S. Trait emotional intelligence and translation: A study of professional translators. Target. 2016. Vol. 28, No. 1. P. 132–157. DOI: https://doi.org/10.1075/target.28.1.06hub 10. Newmark P. A Textbook of Translation. Longman, 2006. 290 p. **Електронні інформаційні ресурси** Prometheus. Підприємництво. Власна справа в Україні (https://prometheus.org.ua/prometheus-free/entrepreneurship-ukraine/); ФОП для перекладача: які КВЕДи обрати, як оформити роботу (https://finevolution.com.ua/post/fop-dlia-perekladacha-yaki-kvedy-obraty-yak-oformyty-robotu/); CIOL Insights. The Language Professions 2019–2020 Report. London, 2020. 19 p (https://www.ciol.org.uk); Локалізація застосунків для мобільних телефонів. UTIC, 2013 (https://utic.eu/uk/video/webinary/lokalizatsiia-prilozhenii-dlia-mobilnyh-telefonov); Downie J. The real difference between interpreting and translation. Blog. 2020 (https://www.integritylanguages.co.uk).
Оцінювання:	Поточний контроль – відповіді на заняттях і виконання завдань (змістовий модуль 1); оцінювання роботи на практичних заняттях (переклад, постредагування, локалізація, субтитрування, войс-овер), доповідей і завдань самостійної роботи (змістові модулі 2, 3). Періодичний контроль – контрольна робота за кожним змістовим модулем: КР 1 (0–10 балів) – аналіз кейсу з професійної діяльності перекладача; КР 2 (0–10 балів) – переклад тексту в CAT-tools з постредагуванням машинного перекладу; КР 3 (0–20 балів) – завдання з локалізації або аудіовізуального перекладу з обґрунтуванням перекладацьких рішень. Сума балів = ЗМ 1 (15 + 10) + ЗМ 2 (15 + 10) + ЗМ 3 (30 + 20) = 25 + 25 + 50 = 100 балів. Підсумковий контроль – залік, який виставляється за сумою балів поточного

	та періодичного контролю. Здобувачі, які не набрали 60 балів протягом семестру, або ті, хто бажає підвищити оцінку, складають залік. Критерії оцінювання наведено в робочій програмі (п. 10).
ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»)	
Відвідування занять, дедлайни та перескладання	Відвідування практичних занять обов'язкове (п. 5.5 Положення про організацію освітнього процесу: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/Pro_organizaciiu_osvit_procesu_2024.pdf). Пропущене заняття відпрацьовується в години консультацій до завершення змістового модуля (виконання завдань заняття та співбесіда); невідпрацьоване заняття – 0 балів. Здобувачі з індивідуальним графіком виконують завдання у строки графіка (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/ Polojenia_proonu_indgrafik_28_12_2022.pdf). Завдання здаються у визначені викладачем терміни. Перескладання – відповідно до Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol_2022.pdf).
Політика академічної доброчесності	Плагіат, списування, несамостійне виконання завдань і подання результатів ШІ як власних є порушеннями академічної доброчесності (Положення про академічну доброчесність ОНУ, 2026: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/pologenya-akademichna-dobrochesnist.pdf).
Використання штучного інтелекту	ШІ використовується лише в завданнях, де це прямо передбачено умовою (з зазначенням інструмента і мети); в інших завданнях, зокрема в контрольних перекладах, використання ШІ заборонено. Не можна вводити в сервіси ШІ персональні та конфіденційні дані (Політика використання ШІ в ОНУ: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/5-polityka-vykorystannia-shi.pdf).
Використання телефонів і комп'ютерів на занятті	На заняттях можна користуватися телефонами й ноутбуками для виконання навчальних завдань: сканування QR-кодів, роботи з інтерактивними сервісами (Mentimeter, Quizlet тощо), пошуку в словниках і термінологічних базах. Використовувати пристрої для сторонніх цілей не дозволяється. Пристрої також можна використовувати для отримання сповіщень про повітряну тривогу.
Комунікація	Оголошення, матеріали та зворотний зв'язок – у чаті дисципліни в месенджері та в Google Classroom відповідно до інструкцій викладача.
Визнання результатів неформальної освіти	Результати навчання, здобуті в системі неформальної та/або інформальної освіти (онлайн-курси, тренінги, стажування, волонтерські проєкти), можуть бути визнані та зараховані як результати самостійної роботи, поточного, періодичного або підсумкового контролю з цієї дисципліни відповідно до Положення про визнання результатів неформальної та/або інформальної освіти в ОНУ (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/ polozhennya_neformalna_osvita_2024_final.pdf).